

גבולות היחידה: במדבר פרק י"א פסוקים ד-ט"ו**נושא היחידה: המתאווים תאווה****כתבה: רחל חן**

הסבר כללי: בפרק שלנו, מפסוק ד' עד סופו מוצגת תלונת בני"ה על המן ותאוותם לבשר. בתגובה לתלונתם משה פונה אל הקב"ה בהכרזה על חוסר יכולתו להמשיך להנהיג את העם. לקב"ה שני פתרונות לעניין: בשר לבני"ה ועזרה למשה בהנהגת העם בדמות 70 הזקנים. אגב מינוי הזקנים נפתח לנו צוהר למעשה ההתנבאות של אלדד ומידד וקנאת יהושע למשה. ביחידה זו נעסוק בתלונת המתאווים, בתגובת משה לתלונתם ובקושי שמשה מבטא.

פתיחה: נחזור: בשיעור הקודם למדנו על כך שהעם התאוננו, התלוננו סתם. הקב"ה העניש אותם בשרפה, הם ביקשו ממשה שיתפלל עליהם והאש שקעה. למקום קראו תבערה. בפסוקים שנלמד היום נפגוש תלונה נוספת של בני"ה.

עיון בפסוקים: נכתוב את פסוק ד על הלוח או נקרין אותו
נבקש מהתלמידים לכתוב רשימת שאלות על הפסוק
 נאסוף מהתלמידים ונכתוב או נקרין את השאלות על הלוח

(1) מי התאוו?

(2) פה פרוש המילה אספסוף?

(3) מה פרוש המילה תאווה?

(4) מי הצטרפו לאספסוף?

(5) מהי תלונתם?

נענה על השאלות ונסכם: האספסוף הם הגויים שנוספו על בני"ה ביציאת מצרים. הם התאוו תאווה כלומר רצו משהו מאוד מאוד. הם "הדביקו" בתלונות שלהם את בני"ה ותלונתם היא: אין לנו בשר!!!

רש"י (פסוק ד' ד"ה מי יאכילנו בשר) מלמד אותנו שאין זה נכון שהרי כשיצאו ממצרים יצאו איתם צאן ובקר וכשנכנסו לארץ היה לבני ראובן מקנה רב. אם כן הם שוב מחפשים על מה להתלונן.

נקרא את פסוקים ה-ו.**שאל:** את מה זוכרים בני"ה? על מה הם מתלוננים?

נסביר: מרוב געגועים בני"ה רואים את העבר כאילו כולו טוב. הכל היה בשפע, בחינם. מצרים, בית העבדים נראה בעיניהם לגן עדן.

נשאל: מה הבעיה במן לדעת בני? **נפשנו יבשה** זה יבש, זה משעמם!

נקרא את פסוקים ז-ט.

נשאל: מה מתואר כאן? התיאור של המן נשמע חיובי או שלילי? בפסוק הקודם בני מתלוננים שהמן משעמם "נפשנו יבשה". איך הם אומרים עכשיו שהוא כמו אבן טובה (עין הבדולח), שקל לאסוף אותו (שטו "לשון טיול בלא עמל" רש"י ד"ה שטו העם), שטעמו כטעם לשד השמן כלומר יש בו לחות ואינו יבש? נוביל את התלמידים ליישוב הסתירה כפי שמבאר רש"י (ד"ה והמן כזרע גד). פסוק ו' הוא תאור המן בפיהם של בני המתלוננים. פסוקים ז-ט הוא תאור המן ע"י התורה. לכן התיאורים שונים ואפילו הפוכים!

ניתן לתלמידים למלא "תעודת זהות" על המן עפ"י התאור בפסוקים ז-ט

בלשון הכתוב	בלשוננו	
		צורת המן
		מראה המן
		כיצד אספו אותו
		כיצד הכינו אותו לאכילה
		טעם המן
		על מה ירד

נקודה לדין: איך יכול להיות שיהיו תיאורים שונים ואפילו הפוכים לאותו מאכל? (ראה בהצעות להמחשה ו"מסרים והפנמה")

נקרא את פסוקים י-טו

נשאל: מה התגובה של ה' ושל משה לתלונה של בני? (פסוק י')

משה פונה לה' ומתלונן על מצבו.

משימה (בכתב או בע"פ) בפסוקים י"א- י"ד יש 4 מילים מאותה משפחה שמתארות את הקושי של משה רבנו. מהן? מה הקושי שמשה מתאר בפנייתו לקב"ה? [המלים הן כמובן: משא, שאהו, ישא, לשאת]

נסביר: משה מתאר את הקושי שלו לשאת את בני ישראל, להנהיג אותם לבדו. בפסוק י"ב משה משתמש בדימוי של הריון, לידה ואומן. (מי שמטפל בילד) הוא שואל: וכי אני הריתי וילדתי את העם הזה שעלי לטפל בו כמו אומן? משה אומר שאין לו מענה לבקשת הבשר של בני הוא מרגיש שאינו יכול למלא את צרכיהם ולכן הוא מעדיף למות!

הצעות להמחשה:

להמחשת התיאור המנוגד על המן

- 1) את הפסוקים בעניין המן נקרא בשתי קבוצות. קבוצה אחת תקרא את פסוק ו' בקול וקבוצה אחרת תקרא את פסוקים ז-ט בקול.
- 2) ניתן לתלמידים לכתוב תאור של חפץ, מאכל, מקום, משחק פעמיים: פעם תוך הסתכלות במשקפיים ורודים, בעין טובה ופעם תוך הסתכלות במשקפיים שחורים, בעין רעה.

להמחשת הדימוי של משה שצריך לשאת את בני" כמו אומן:

נזמין קבוצת ילדים להצגה. בהצגה ישתתפו זוג הורים, מספר ילדים בגילאים שונים (תינוק זוחל, ילדים על הברכיים, ילדים עומדים) ואומנת. ההורים מזמינים אומנת הביתה, נפרדים לשלום מהילדים ומהאומנת ויוצאים מהבית. האומנת מתמודדת עם הילדים. הילדים מציקים, רבים, מבקשים בקשות שונות בקצב. בהתחלה האומנת מגיבה בסבלנות רבה ואח"כ הסבלנות שלה הולכת ונגמרת עד שהיא צועקת: אני לא יכולה יותר לבדי! לא אני ילדתי אותם! אני לא יכולה לטפל בהם! זה הזמן לשאול את הצופים: מיהי האומנת? מיהם הילדים? ומיהו ההורה?

מסרים והפנמה:

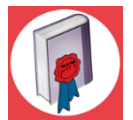
עין טובה / עין רעה: בני" מקבלים במתנה את המן. יש להם מזון מזין וזמין אבל בני" מתלוננים עליו. כאשר מסתכלים על העולם בעין רעה מוצאים פגמים וחסרונות גם במתנות טובות. יסודה של עין טובה בנויה על הערך של הכרת הטוב. מכיוון שבני" לא השכילו להודות על הטובות שקיבלו מאת ה' ואף בכו עליהן ("בוכה למשפחותיו") נכשלו וסגלו לעצמם עין רעה.

מבט שלם: ביחידה הקודמת הצענו להכין "ציר תלונות" זה הזמן להוסיף את התלונות הבאות. ביחידה זו למדנו על תלונת בני" ותלונת משה. ביחידה הבאה נלמד מה המענה האלוקי לשתי התלונות.

סיכום: האספסוף התאוו לבשר, למרות שהיה להם בשר שיצא איתם ממצרים. בני" מצטרפים לתלונה ומתלוננים על המן היבש. משה פונה לקב"ה באומרו שהוא לא יכול להמשיך להנהיג את העם לבדו. מאין לו בשר לתת לכל העם? מה תהיה תגובת ה'? זאת נדע בהמשך הפרק....

הרחבה והפניות למקורות נוספים:

משימות למתקדמים

- 1) הפועל "בכה" מופיע בפסוקים האלו שלוש פעמים. מצאו אותם. קראו את פרוש ראב"ע וענו מה הכעיס את הקב"ה?

- "בכה למשפחותיו" - "שנתחברו המשפחות לבכות כאשר יעשו בבכותם על מת"
- (2) משה פונה לה' ואומר "למה הרעת לעבדך" (י"א)
עיינו בפרק ה' בספר שמות ומצאו פניה קודמת של משה לה'.
במה הפניה של משה לה' בתחילת שליחותו דומה ובמה היא שונה לפניה בפרק שלנו?
- (3) היכן מצאנו בספר שמות התייחסות לקושי בהנהגת העם ע"י איש אחד?